

Datum: 24-05-2023

Volnummer: 2023/14

Commissie Welzijn, Volksgezondheid, Gezin en Armoedebestrijding

---

KINDEROPVANG: ‘Omdat de allerkleinsten het niet zelf kunnen vragen, moeten wij het doen.’

Elke dag geven duizenden mensen het beste van zichzelf om zorg te dragen voor baby’s en peuters. Elke dag proberen ze het verschil te maken met hun warme, veilige kwaliteitszorg voor de allerkleinsten. Maar de energie raakt op.

Cruciale eerste duizend dagen

De eerste duizend dagen van kinderen zijn heel belangrijk. Baby’s en peuters ontwikkelen razendsnel. In korte tijd doen ze veel vaardigheden op, leren ze zichzelf en hun omgeving kennen en ontdekken, bouwen ze vertrouwen en zelfvertrouwen op. En tegelijk zijn ze erg kwetsbaar. Voor alles zijn ze afhankelijk van de mensen met wie en de leefomgeving waarin ze opgroeien. Is de zorg die ze krijgen warm, veilig en kwaliteitsvol, is hun leefomgeving gezond en zonder gevaar, dan krijgt hun gezonde ontwikkeling alle kansen, nu én later.

Ook baby’s en peuters hebben rechten

Baby’s en peuters hebben recht op warme en veilige kwaliteitszorg. Dat stelt het kinderrechtenverdrag en bevestigt Vlaanderen sinds de ratificatie van dat verdrag. Juist omdat baby’s, peuters en kinderen kwetsbaarder en afhankelijker zijn dan volwassenen, ligt de garantie op zorg en bescherming juridisch vast in een apart kinderrechtenverdrag. Baby’s, peuters en kinderen hebben recht op fysieke en emotionele veiligheid, en op bescherming van hun integriteit. Ze hebben het recht om te leren, hun talenten te ontwikkelen en recht op verbondenheid met hun ouders en leeftijdsgenootjes. Ze hebben recht op respect voor diversiteit. Ze hebben recht op extra zorg als ze die nodig hebben. En ze hebben het recht om gehoord te worden. Hoe jong een kind ook is, kinderen moeten ervaren dat ze ertoe doen. Ze moeten ervaren dat er rekening met ze gehouden wordt, ook als ze zich nog niet met woorden kunnen uitdrukken en alleen maar zonder woorden duidelijk kunnen maken wat ze nodig hebben of wat ze gelukkig maakt.

Geen gebrek aan overtuiging

De duizenden kindbegeleiders en hun directe collega’s hoeven niet overtuigd te worden van het belang van hun werk. Ze weten dat ze samen met de ouders een veelzijdige ontwikkeling mogelijk maken in het tempo van elk kind. Ze weten hoe precair de eerste duizend dagen zijn en hoe kwetsbaar en afhankelijk baby’s en peuters zijn. Maar. Hoelang kunnen ze die broodnodige warme, veilige kwaliteitszorg nog blijven geven? De energie raakt duidelijk op.

Middenveldorganisaties, koepelorganisaties, experten in de kinderopvang, kindbegeleiders en hun collega's trekken al lang aan de alarmbel en vragen al lang om een 'Marshallplan' voor de kinderopvang.

Er wordt aan gewerkt, maar dat is niet genoeg

De noodkreet en de vraag om een stevige en blijvende ondersteuning van de sector wordt gehoord, de regering werkt eraan, maar de inspanningen schieten tekort.

Sinds de incidenten en de parlementaire onderzoekscommissie over veiligheid in de kinderopvang, versterkt Vlaanderen de kinderopvang op verschillende manieren: met hogere subsidies en meer gesubsidieerd aanbod. Vlaanderen verscherpt het voorzorgsprincipe met een strakkere handhaving en een bijbehorend comité van toezicht. Er zijn acties op het vlak van ICT en extra inspanningen om extra kindbegeleiders aan te trekken, en ze een beter statuut te geven. Zorginspectie heeft extra medewerkers en zet met inspectierapporten in op actieve openbaarheid. Maar dat is niet genoeg.

Op 3 mei zei het Consortium Kinderopvang in een open brief aan de Vlaamse Regering: 'Kindbegeleiders verlaten de sector. Kinderopvanginitiatieven moeten noodgedwongen hun dienstverlening verminderen of zelfs sluiten. Jonge ouders kunnen niet meer terecht in de opvang. We kunnen niet wachten tot september om een oplossing te vinden. Voor het derde jaar op rij gaan er in Vlaanderen meer plaatsen verloren dan er bijkomen.' En op 5 mei voegde prof. Michel Vandenbroeck daaraan toe: 'De sector kan niet wachten tot een volgende septemberverklaring, laat staan tot de verkiezingen. De kinderopvang heeft nú dringende maatregelen nodig en een plan op termijn.'

Ouders en sector kloppen aan bij het Kinderrechtencommissariaat

In één jaar tijd verdubbelde bijna het aantal meldingen over gevaarsituaties, pedagogisch handelen en gebrek aan toezicht en veiligheid. Ook bij het Kinderrechtencommissariaat komen verontruste ouders en diensthoofden van kinderopvanginitiatieven aankloppen. 'Het water staat ons aan de lippen', zeggen ze ons. Ze schetsen dezelfde realiteit als het Consortium, vertellen hoe ouders bijspringen in de opvang van baby's en peuters, maar ze drukken ook ambitie uit. 'We willen inzetten op 'educare', niet alleen de hoogstnoodzakelijke 'care', stellen ze. Zorg dragen voor baby's en peuters kan zoveel meer zijn dan alleen maar pampers verversen, baby's eten geven en te slapen leggen. Met een gerust geweten kunnen jonge ouders een job uitoefenen. Ouders ontmoeten elkaar en wisselen tips uit. De ontwikkeling van baby's en peuters wordt op alle vlakken geprikkeld en gevoed. 'Maar dat vraagt dubbel zoveel middelen en een verhouding van één begeleider voor vier baby's'. Met vier begeleiders voor 45 baby's en peuters, is niemand gebaat.'

Extra maatregelen en volgehouden voorzorgsprincipe zijn nodig

Juist omdat de allerkleinsten zich nog niet kunnen uitdrukken met woorden, en niet zelf kunnen vragen om dringende maatregelen nu en een plan op termijn, moeten wij, de volwassenen, dat doen. En blijven doen.

Nu én in de toekomst moet elke baby en peuter die opvang nodig heeft, kunnen rekenen op warme, veilige kwaliteitsopvang. Extra maatregelen en een volgehouden inspanning in de richting van een strakker voorzorgsprincipe zijn nodig:

- Verlaag het plafond, streef naar vier baby's voor één kindbegeleider, en ga niet hoger dan zes kinderen per begeleider. Dan kunnen kindbegeleiders genoeg aandacht geven aan elke baby en peuter.

- Blijf zorgen voor goed opgeleide professionals. Kinderen moeten kunnen rekenen op opvang die hun ontwikkeling zo ruim mogelijk ondersteunt met genoeg gekwalificeerde medewerkers. Het tekort aan kinderopvang en kindbegeleiders mag nooit leiden tot het verlagen van het opleidingsniveau voor kindbegeleider en het uithollen van de kwalificatievereisten om zo meer mensen aan te trekken.
- Zorg voor goede loon- en arbeidsvoorwaarden en genoeg werkingsmiddelen, want zorg dragen voor baby's en peuters is heel belangrijk werk. Goede loon- en werkvoorwaarden garanderen continuïteit in de zorg voor baby's en peuters, en voorkomt personeelsverloop of personeelstekort waardoor kinderopvanginitiatieven moeten sluiten.
- Zorg dat elk kinderopvanginitiatief kan rekenen op intervisie, supervisie, overleg en vorming. Elk kinderopvanginitiatief moet daarom genoeg betaalde kindvrije uren krijgen.
- Hou het voorzorgsprincipe strak. We waarderen de stappen die de Vlaamse Regering zette naar een strakker voorzorgsprincipe met bijbehorend comité van toezicht en krachtigere klachtenbehandeling, monitoring, toezicht, inspectie en coaching als dat nodig is. Zorg wel dat ouders goed geïnformeerd en betrokken worden bij een nakende sluiting en zorg voor genoeg alternatieve opvangmogelijkheden na de sluiting.
- Zorg voor genoeg, betaalbare en bereikbare kinderopvangplaatsen voor elk kind zonder onderscheid. Zorg dat elk gezin dat kinderopvang nodig heeft daarop kan rekenen in de buurt. Elk kinderopvanginitiatief moet inkomensgerelateerd werken en kunnen rekenen op genoeg ondersteuning om inclusieve opvang voor baby's en peuters met extra zorgnoden te kunnen realiseren.

Kinderopvang is zoveel meer dan opvang

Kinderopvang raakt aan de kern van het kinderrechtenverdrag. Met de juiste erkenning en de nodige ondersteuning heeft de kinderopvang alles om naast de gezinsopvoeding aan elk kind veelzijdige ontwikkelingskansen en warmte te geven in het tempo en de zorgmaat van elk kind. Ongeacht de herkomst van het kind of van het gezin waar het opgroeit. Kwaliteitsopvang biedt extra kansen aan baby's en peuters, zeker als ze opgroeien in maatschappelijk kwetsbare gezinnen. Kinderopvang speelt een rol in preventieve gezinsondersteuning. Jonge ouders kunnen de opvoeding delen met de kinderopvang en met de andere ouders die ze dankzij de kinderopvang leren kennen.